

- ۱- در میان مخلوقات، انسان موجودی است که می تواند علیه خود انقلاب کند. (ص ۸۳) پاسخ) صحیح
- ۲- انقلاب علیه خود، از ویژگیهای انسان مومن است. (ص ۸۳) پاسخ) غلط زیرا همه انسانها نه فقط انسان مومن
- ۳- انسان و موجودات پیرامون ما، توانایی آن را دارند که علیه تمایلات درونی خود، قیام کنند. (ص ۸۳) پاسخ) غلط است زیرا انسان فقط این توانایی را دارد که علیه تمایلات درونی خود، قیام کند.
- ۴- انسان مانند موجودات دیگر می تواند در برابر موانع درونی ایستادگی کند. (ص ۸۳) پاسخ) غلط
- ۵- همه موجودات، توانایی آن را دارند که علیه خود و تمایلات درونی شان کاری انجام دهند. (ص ۸۳) پاسخ) غلط
- ۶- توبه، یک تحول بیرونی است که آثار گناهان را محو می کند. (ص ۸۳) پاسخ) غلط زیرا توبه یک تحول درونی است نه بیرونی
- ۷- انسان هم می تواند با گناه به خود ستم کند و هم علیه خواسته های زشت خود قیام کند. (ص ۸۳) پاسخ) صحیح
- ۸- حقیقت «توبه» چیست؟ (ص ۸۴) پاسخ) بازگشت از گناه
- ۹- اصطلاح «توبه» را تعریف کنید. (ص ۸۴) پاسخ) در لغت به معنای، بازگشت است. در اصطلاح دینی، تصمیم برای بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست. همین که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند، توبه انجام شده و گناه بخشیده می شود. خصلت انقلاب علیه خود برای بازگشت از گناه است.
- ۱۰- اصطلاح توبه بندگان و خدا را تعریف کنید. (منظور از «توبه بندگان» و «توبه خداوند» چیست؟- منظور از توبه خداوند در قرآن کریم چیست؟- مفهوم توبه در قرآن کریم برای خداوند به چه معناست؟- توبه در مورد بندگان خدا به چه معناست؟) (ص ۸۴) پاسخ) توبه انسان: بازگشتن از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست.
- توبه خدا: خداوند نیز به سوی او باز می گردد و درهای رحمتش را به رویش می گشاید و آرامش را به قلب او باز می گرداند.
- ۱۱- توبه در مورد خداوند به معنای بازگشت لطف و آمرزش الهی به انسان توبه کار است. (ص ۸۴) پاسخ) صحیح
- ۱۲- گرایش ما به دیدار خداوند با اشتیاق او به رستگاری ما قابل مقایسه است. (ص ۸۴) پاسخ) غلط
- ۱۳- توبه، فقط یک عمل ظاهری و لفظی است که آثار گناه را محو می کند. (ص ۸۴) پاسخ) غلط
- ۱۴- همین که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند، توبه انجام شده و گناه بخشیده می شود. (درس ۷ ص ۸۴) پاسخ) صحیح
- ۱۵- انسان توبه کننده، با چه عبارتی پشیمانی خود را از انجام گناه ابراز می دارد؟ (ص ۸۴) پاسخ) استغفرالله
- ۱۶- اگر کسی با زبان، «استغفر الله» بگوید، اما در قلبش نباشد، توبه نکرده است. (ص ۸۴) پاسخ) پشیمان
- ۱۷- اصطلاح پیرایش (تخلیه) را تعریف کنید. (ص ۸۴) پاسخ) گناه آلودگی است و توبه، پاک شدن از آلودگی هاست. توبه گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شستشو می دهد.
- ۱۸- عمل خروج گناهان از قلب و شستشوی آن، چه نامیده می شود؟ (ص ۸۴) پاسخ) پیرایش (تخلیه)
- ۱۹- اصلاح «پیرایش یا تخلیه» در رابطه با بحث مطرح شده است. (ص ۸۴) پاسخ) توبه
- ۲۰- توبه گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شستشو می دهد؛ این عمل را می گویند. (ص ۸۴) پاسخ) پیرایش (تخلیه)
- ۲۱- حدیث «التوبه تطهر القلوب و تغسل الذنوب» «توبه دلها را پاک میکند و گناهان را می شوید.» به کدام عمل اخلاقی اشاره میکند؟ پاسخ) پیرایش
- ۲۲- با چه شرایطی توبه، گناهان را به حسنات تبدیل می کند؟ (در چه صورتی توبه، گناهان را به حسنات تبدیل می کند؟- چگونه توبه، گناهان را به حسنات تبدیل می کند؟ از نظر قرآن کریم در چه صورتی توبه، گناهان را به حسنات تبدیل می کند؟- توبه چگونه گناهان را به حسنات تبدیل می کند؟- بر اساس عبارت شریفه «الا من تاب و آمن و عمل صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات» توبه با چه شرایطی در تبدیل گناهان به حسنات موثر است؟ (ص ۸۵) پاسخ) در صورتی که با ایمان و عمل صالح همراه باشد.

۲۳- اگر توبه با و همراه باشد گناهان را به حسنات تبدیل می کند. (ص ۸۵)

۲۴- توبه به کمک ایمان و، گناهان را به حسنات تبدیل می کند. (ص ۸۵)

۲۵- با توجه به آیه شریفه «ان الله يحب التوابين و يحب المطهرين» نتیجه تکرار توبه، اگر واقعی باشد، چیست؟ (ص ۸۵)

پاسخ) تکرار توبه اگر واقعی باشد، نه تنها معنی دور شدن از خداوند نیست، بلکه موجب محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می شود.

۲۶- از حيله های شیطان برای دور کردن انسان از توبه، وعده «گناه کن و بعد توبه کن» را توضیح دهید. (ص ۸۶)

پاسخ) شیطان ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن و بعد توبه کن» به سوی گناه می کشاند و وقتی که او آلوده شد، از رحمت الهی مایوش می سازد و می گوید «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب.» در این حالت، انسان با خود می گوید که کار از کار گذشته و پرونده علمم نزد خداوند آن قدر سیاه است که دیگر توبه ام پذیرفته نیست. در حالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعا توبه کند و نادم و پشیمان شود، خداوند توبه اش را می پذیرد.

۲۷- منظور از تسويف چیست و چرا شیطان از این حيله برای گمراهی جوانان استفاده می کند؟ (- از حيله های شیطان «تسويف» را بنویسید، و این حيله بیشتر برای گمراه کردن چه کسانی به کار می رود؟ - به تاخیر انداختن» از حيله های شیطان برای دور کردن انسان از توبه را توضیح دهید. - چرا یکی از حيله های شیطان به تاخیر انداختن توبه است؟ شرح دهید. (ص ۸۷)

پاسخ) تسويف از ریشه «سوف» و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. فرد گنهگار دائما به خود می گوید «بزودی توبه می کنم.» و این گفته را آنقدر تکرار میکند، تا اینکه میل به توبه در او خاموش میشود. این حيله شیطان، بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار میرود.

۲۸- شیطان، انسانها را به سوی می کشاند که این به معنای امروز و فردا کردن است. (ص ۸۷) پاسخ) تسويف

۲۹- چرا خوشگذرانی در جوانی به امید توبه کردن در پیری حيله خطرناک شیطان است؟ به اختصار بنویسید. - خوشگذرانی در دوره جوانی به امید توبه کردن در دوره پیری است؟ شرح دهید. (ص ۸۷)

پاسخ) این حيله شیطان، بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار می رود. به او می گوید تو هنوز جوانی و فرصت توبه داری، بالاخره در آینده می توانی توبه کنی. اما این یک دام است و سبب عادت جوان به گناه می شود، به طوری که ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد. درست است که هر وقت برگردیم خدا قبولمان می کند، اما اگر انسانی غرق گناه شود، دیگر معلوم نیست که میل به توبه پیدا کند. شاید گناه به قدری بر روحش غلبه کند که هیچ وقت قلبش از گناه پشیمان نشود و وقتی که پشیمانی قلبی نباشد توبه ای صورت نگرفته است.

۳۰- روش شیطان برای کشاندن انسان به شقاوت این است که او را یکباره به سوی گناه می کشاند. (ص ۸۸) پاسخ) غلط

۳۱- مراحل توبه کامل انسان را نام ببرید. (مراحل توبه را نام ببرید. - دو مرحله از مراحل توبه که گناه را از بین می برد، نام ببرید.) (ص ۸۸)

پاسخ) مرحله اول) تلاش در جهت دور شدن از گناه مرحله دوم) جبران حقوق الهی و حقوق مردم

۳۲- مرحله اول توبه چیست؟ (مرحله اول توبه، نام دارد که این مرحله، معمولا با استغفار همراه است.) پاسخ) تلاش در جهت دور شدن از گناه

۳۳- اولین مرحله توبه را نام برده، شرح دهید. (مرحله اول توبه را نام برده و به طور کامل شرح دهید. - از مراحل تکمیلی توبه، «تلاش در جهت دور شدن از گناه» را توضیح دهید. - از مراحل تکمیلی توبه، تلاش در جهت دور شدن از گناه را بنویسید. (ص ۸۸)

پاسخ) توبه کننده تلاش می کند دیگر به سراغ گناهی که از آن پشیمان شده است نرود، زیرا انجام آن مساوی با شکستن توبه است که در آن صورت باز هم توبه کند. اگر توبه کننده حقیقتا توبه کرده باشد، گرچه ممکن است به آن گناه علاقه ای داشته باشد، سعی خواهد کرد در عمل از آن دوری نماید. گفتن کلمه استغفار در حال انجام گناه نه تنها پذیرفته نیست، بلکه استغفار را بی خاصیت می کند.

۳۴- اولین قدم در توبه، جبران حقوق ضایع شده مردم است. (ص ۸۸) پاسخ) غلط

۳۵- مرحله دوم از مراحل توبه را نام برده، آن را توضیح دهید. (مرحله دوم توبه را نام برده، شرح دهید - مرحله دوم توبه را شرح دهید. - از مراحل توبه «جبران حقوق الهی و حقوق مردم» است، آن را شرح دهید. - در مبحث توبه، جبران حقوق الهی و حقوق مردم را شرح دهید. - جبران حقوق الهی و حقوق مردم، در هنگام توبه را شرح دهید. - از مراحل تکمیلی توبه «جبران حقوق الهی» را شرح دهید (با ذکر مثال بنویسید) (- با ذکر مثال جایگاه «حق الناس» را در بحث توبه شرح دهید. - یکی از مراحل توبه، جبران حقوق معنوی مردم است، آن را شرح دهید. (ص ۸۹)

پاسخ) توبه کننده تلاش می کند حقوقی را که با گناه خود ضایع کرده است جبران نماید.

دسته اول) دسته ای از این حقوق، مربوط به خداوند است. مهمترین حق خداوند نیز، حق اطاعت و بندگی اوست. توبه کننده باید بکوشد کوتاهی های

خود در پیشگاه خداوند را جبران کند؛ برای مثال، نمازها یا روزه های از دست داده را بتدریج قضا نماید و عبادتهای ترک شده را به جا آورد البته خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است و اگر ببیند که شخص توبه کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می کند.

دسته دوم) یکی از حقوقی که فرد توبه کننده باید جبران کند حق مردم است. توبه کننده باید ستمی را که بر مردم کرده است، آن را جبران نماید و حقوق مادی یا معنوی آنها را در حد توان ادا کند و رضایت صاحبان حق را بدست آورد و اگر به آنان دسترسی ندارد، در حق آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید. باید توجه داشت که مردم بر یکدیگر حقوق معنوی هم دارند که بسیار مهمتر از حقوق مادی است مانند اگر با دروغ، غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شده، اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی حرمتی فرزند شکسته شده، اگر با توزیع کتاب یا فیلم همراه کننده فساد و تباهی در جامعه گسترش یافته، اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شده، در واقع حقوق معنوی آنها ضایع شده است و فرد توبه کننده با تمام وجود باید به جبران حقوق از دست رفته بپردازد.

۳۶- دومین مرحله توبه، است. (ص ۸۹) پاسخ) جبران حقوق الهی و حقوق مردم

۳۷- قدم دوم توبه آن است که شخص تائب به جبران گناهان خود بپردازد. (ص ۸۹) پاسخ) صحیح

۳۸- مهمترین حق خداوند بر مردم چیست؟ (مهمترین حق خداوند بر بندگان چیست؟ جایگاه آن را در مقام توبه شرح دهید.) (ص ۸۹)

پاسخ) مهمترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و بندگی اوست. توبه کننده باید بکوشد کوتاهی های خود را در پیشگاه خداوند جبران کند و عبادتهای ترک شده را به جا آورد.

۳۹- مهمترین حق خداوند بر بندگان، حق اوست. (ص ۸۹) پاسخ) حق اطاعت (بندگی)

۴۰- مهمترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و بندگی است. (ص ۸۹) پاسخ) صحیح

۴۱- مردم بر یکدیگر حقوق مادی و معنوی دارند و حقوق معنوی بسیار مهمتر از مادی است. (ص ۸۹) پاسخ) صحیح

۴۲- حقوق مادی انسانها بسیار مهمتر و برتر از حقوق معنوی آنان است. (ص ۸۹) پاسخ) غلط

۴۳- در مقام توبه، مردم بر یکدیگر حقوق مادی دارند که بسیار مهمتر از حقوق معنوی است. (ص ۸۹) پاسخ) غلط

۴۴- فردی که مردم ستم کرده است، در هنگام توبه چه حقوقی را باید جبران کند؟ (ص ۸۹) پاسخ) حقوق مادی و معنوی (حق الناس)

۴۵- اگر کسی حقوق مادی یا معنوی مردم را ضایع کرده است و برای جبران به آنان دستر سی ندارد، چه باید بکند؟ (اگر حقی را ضایع کنیم و به آن فرد دسترسی نداشته باشیم، در مقام توبه چه وظیفه ای داریم؟) (ص ۸۹)

پاسخ) توبه کننده باید به نیابت آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید.

۴۶- ریختن آبروی انسانی با غیبت، از جمله حقوق مادی است که توبه کننده باید آن را جبران کند. (ص ۸۹) پاسخ) غلط

۴۷- اصطلاح توبه اجتماعی را تعریف کنید. (اصطلاح «توبه اجتماعی» را به اختصار تعریف کنید. (توبه اجتماعی را تعریف کنید. - «توبه اجتماعی» را با ذکر مثال شرح دهید.) (ص ۹۰)

پاسخ) اگر جامعه در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شد، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح، یعنی نیازمند «توبه اجتماعی» است. مانند رباخواری، رشوه گرفتن، بی توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن، ظلم پذیری و اطاعت از غیر خدا از جمله انحرافهای اجتماعی است.

۴۸- اگر مردم در انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر کوتاهی کنند، چه پیامدی خواهد داشت؟ (کوتاهی مردم در انجام وظیفه امر به

معروف و نهی از منکر، چه تاثیری در گسترش بیماریهای اجتماعی دارد؟) (ص ۹۰)

پاسخ) اگر مردم در انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر کوتاهی کنند، گناهان اجتماعی قویتر و محکم تر می شوند و تمام سطوح جامعه را

دربرمی گیرند. اگر مردم در برابر اولین نمودهای گناه حساسیت نشان داده و در برابر آن بایستند و بکوشند تا جامعه را به وضع اعتدال بازگردانند،

به آسانی می توانند مانع گسترش گناه شوند. اما اگر کوتاهی کنند، اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نمی رسد و بتدریج انحراف از حق ریشه

می دواند، اصلاح آن مشکل می شود و تلاشهای بزرگ و فعالیتهای ایثارگرانه می طلبد؛ تا آنجا که ممکن است نیاز باشد انسانهای بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی مطلق برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.

۴۹- بی توجهی در انجام کدام وظیفه شرعی، گناهان اجتماعی را محکمتر می کند؟ چرا؟ (ص ۹۰)

پاسخ) امر به معروف و نهی از منکر اگر مردم در برابر اولین نمودهای گناه حساسیت نشان داده و در برابر آن بایستند و بکوشند تا جامعه را به وضع اعتدال بازگردانند به آسانی می توانند مانع گسترش گناه شوند. اما اگر کوتاهی کنند، بتدریج انحراف از حق ریشه دوانده و اصلاح آن مشکل می شود.

۵۰- اگر جامعه ای در برخی از ابعاد از مسیر توحید خارج گردد، نیازمند چیست؟ (اگر جامعه ای از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شود، نیازمند توبه است.) پاسخ) توبه اجتماعی (بازگشت به مسیر توحید و اصلاح اجتماعی)

۵۱- راه اصلاح و معالجه جامعه از گناهان اجتماعی، انجام دادن است. (راه اصلاح و درمان جامعه از گناهان اجتماعی است. - راه اصلاح و معالجه از انحرافات اجتماعی عمل به وظیفه مقدّس است. - راه اصلاح جامعه بیمار، عمل به کدام وظیفه شرعی است؟ - مهمترین راه اصلاح و معالجه جامعه از بیماریها و انحرافات اجتماعی چیست؟ - مهمترین راه اصلاح جامعه از بیماریهایی مانند رباخواری چیست؟ - راه اصلاح و معالجه از بیماریهای اجتماعی، چیست؟ - از چه راهی می توان جامعه را از گناهان اجتماعی اصلاح کرد؟ - اصلاح جامعه از بیماریهایی چون رباخواری و رشوه گرفتن، معلول عمل به وظیفه است. - راه اصلاح و معالجه جامعه از گناهان اجتماعی چیست؟ و انجام ندادن آنچه پیامدهای برای جامعه دارد؟)

پاسخ) انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر (توبه اجتماعی) / اگر مردم در انجام این وظیفه کوتاهی کنند، گناهان اجتماعی قویتر و محکم تر می شوند و تمام سطوح جامعه را در بر می گیرند. در واقع اگر مردم در برابر این گناهان حساسیت نشان دهند و در برابر آن بایستند و بکوشند تا جامعه را به وضع اعتدال بازگردانند، به آسانی می توانند مانع گسترش گناه شوند. اما اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و بتدریج انحراف از حق ریشه دوانده و اصلاح آن مشکل می شود و نیاز به تلاشهای بزرگ و فعالیتهای اساسی و زیربنایی پیدا می شود تا آنجا که ممکن است نیاز باشد انسانهای بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی مطلق برهانند.

۵۲- چرا انحرافهای اجتماعی از قبیل رشوه گرفتن و رباخواری باید در مراحل ابتدایی اصلاح کردند؟ (ص ۹۰) پاسخ) تا گسترش نیابد و ماندگار نشوند.

۵۳- کوتاهی در انجام کدام وظیفه شرعی، گناهان اجتماعی را محکم تر و قویتر می سازد؟ (سهل انگاری در انجام کدام وظیفه الهی، گناهان اجتماعی را قویتر و محکم تر می سازد؟) پاسخ) امر به معروف و نهی از منکر

۵۴- چرا دوران جوانی بهترین زمان برای توبه است؟ (چرا در دوره جوانی توبه آسانتر است؟ با مثال شرح دهید. - بهترین زمان برای توبه چه دورانی است؟ شرح دهید. - بهترین زمان برای توبه چه زمانی است؟ چرا؟) (ص ۹۰)

پاسخ) بهترین زمان برای توبه، دوره جوانی است. زیرا دوران جوانی، دوره انعطاف پذیری، تحول و دگرگونی است؛ اما دوره پیری، دوره کم شدن انعطاف، تثبیت خوی ها و خصلتهاست. اگر در دوران جوانی خصلتهایی در انسان پدید آید، و ماندگار شد خارج کردن آنها در پیری بسیار سخت و طاقت فرسا خواهد بود. صفات ناپسندی که در ما پدید می آیند، شبیه ریشه های نهالی هستند که در ابتدا نفوذی کمی در خاک دارد اما هر قدر زمان می گذرد، نفوذ آن بیشتر می شود و قویتر می گردد تا جایی که کندن آن درخت بسیار سخت می شود. شبیه طنابهایی هستند که بر پای انسان بسته می شود. هر چه زمان می گذرد آن طنابها محکمتر می شود و اراده آدمی ضعیفتر می گردد. خارج کردن آنها در پیری بسیار سخت و طاقت فرسا خواهد بود.

۵۵- یکی از ویژگیهای دوران جوانی، کم شدن انعطاف و تثبیت خوی ها و خصلتهاست. (ص ۹۰) پاسخ) غلط

۵۶- دوره جوانی دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی ها و خصلتهاست. (ص ۹۰) پاسخ) غلط

۵۷- معین کنید هر یک از عبارات ردیف اول با کدامیک از موارد ردیف دوم ارتباط دارد؟

ردیف اول ردیف دوم

۱. پشیمانی از گذشته الف) حق الناس

۲. بی حرمتی به پدر و مادر ب) مراحل توبه

۳. توبه اجتماعی ج) حسن فاعلی

پاسخ) ۱ - ب ۲ - الف